

Следует отметить, что джадидизм в Крыму имел ряд специфических особенностей, совершенно не характерных для развития этого движения в иных регионах империи. Вся борьба за создание и развитие сети новометодных школ обычно шло по пути законности, и дискуссия велась лишь в существовавших правовых рамках, лишь изредка выходя за эти пределы. В последних случаях, деятели национального просвещения все же стремились войти в легальную сферу, пытаясь изменить законодательство путем убеждения чиновников и демонстрацией прогрессивных моментов в крымскотатарском образовании.

Как известно, главной целью джадидов было формирование этнической, национальной системы народного образования. Это совершенно не значило, что нужно было делать в ущерб конфессиональному или общегражданскому направлению. В их представлении она должна была иметь ярко этническую форму, основанную на последних достижениях мировой, европейской педагогической мысли, с активным привлечением к изучению цикла конфессиональных и светских (принятых в русских государственных учебных заведениях) предметов.

Мусульманское духовенство довольно быстро перешло на позиции джадидизма, поддерживая и развивая его основополагающие принципы в педагогике. Поэтому в Крыму практически безболезненно прошел процесс преобразования старометодных мектебе в новометодные (с 1909 года все конфессиональные учебные заведения перешли на преподавание по звуковой системе обучения).

В целом, джадидизм в Крыму имел очень мало радикальных черт, присущих этому движению в иных регионах его распространения. И хотя не все начинания национальной интеллигенции в развитии национального народного образования реализовались, но даже то, что удалось сохранить или отдалить время ликвидации, является огромным гуманистическим достижением крымскотатарской этнопедагогике.

Таким образом, джадидизм в Крыму оказал глубокое и всестороннее влияние на развитие общественной, культурной и педагогической мысли в регионе. Идеи джадидизма проникали и за пределы Таврической губернии, везде, где жили тюркские народы, где мусульмане стремились к лучшему, где в детях видели будущее своей нации и цивилизации.

Перечень ссылок:

1. Библиографический словарь отечественных тюркологов. Дооктябрьский период / [подгот. А. Н. Кононов]. – [изд. 2-е, перераб.]. – М. : Наука. Главная редакция восточной литературы. – 1989. – С. 251-252.
2. Климович Л. И. Ислам в царской России / Л. И. Климович. – М. : Гос. антирелигиозное изд-во. – 1936. – С. 212.
3. Ганкевич В. Ю. Жизнь и деятельность И. Гаспринского (1851-1914) : дисс. на соискание ученой степени канд. ист. наук / В. Ю. Ганкевич. – Симферополь, 1995.

МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ВНЗ

В.М. Кудрявцев, канд. екон. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Зростаюча інтеграція української системи вищої освіти в міжнародний освітній простір створює сприятливі умови для академічної мобільності, викликаючи приплив іноземних студентів, які приїжджають в Україну для здобуття вищої освіти. Цей процес породжує необхідність адаптації і вдосконалення організації освітнього процесу з метою підвищення якості і затребуваності освітніх послуг для іноземних студентів.

Сучасні вимоги і тенденції розвитку вищої освіти, а також аналіз наявного досвіду дозволили сформулювати в базовому вигляді модель організації процесу навчання іноземних студентів за технічними та економічними спеціальностями під назвою: «Що є? Що потрібно? Що робити?».

Дана модель – це спроба системно уявити роботу викладача по організації ефективного процесу навчання, орієнтованого на освітні потреби іноземних студентів, створення мотивуючої атмосфери навчання, що дозволяє успішно досягати поставленої освітні цілі. Структура моделі включає в себе елементи стратегічного підходу. Це проявляється в тому, що суть позначених в ній питань «Що є? Що потрібно? Що робити?». Зводиться до необхідності визначити своє поточне місцезнаходження студентів, потім позначити їх бажане положення (з урахуванням вимог і очікувань обох сторін) і збудувати шлях переміщення з поточного в бажане положення.

Ця модель розрахована на малі групи іноземних студентів, що є характерним в поточній ситуації. Умовно модель розділена на три складові (етапи) організації, кожна з яких складається з декількох елементів (кроків), які викладач повинен реалізувати в освітньому процесі. Розглянемо її більш детально.

На першому етапі можна виділити наступні кроки.

1. Особистісна ідентифікація викладача зі студентом. Під ідентифікацією ми розуміємо здатність викладача співвіднести свій життєвий досвід з досвідом студента, щоб знайти спільні точки дотику.

2. Професійна ідентифікація викладача зі студентом. Даний крок направлений на виявлення поточного рівня професійної підготовки студента щодо досліджуваної дисципліни. Також викладач повинен представити себе студентам з професійної точки зору: досвід роботи у ВНЗ, досвід викладання дисципліни, сфера наукових інтересів. На цьому кроці викладачеві важливим буде з'ясувати наступні аспекти:

- причини навчання іноземного студента в ВНЗ;
- мотивація до навчання: основні професійні інтереси щодо освіти та перспективи кар'єрного руху (для чого студент навчається);
- професійний досвід (в рамках дисципліни, що вивчається): що вже вивчав студент близьке або поєднане з поточною дисципліною, де працював.

Вищевказані кроки повинні допомогти викладачеві:

- створити особистісний портрет групи;
- сформуванати професійний портрет групи;
- представити свій особистісно-професійний портрет студентам;
- створити ясну конструктивну атмосферу взаємодії викладача з групою.

На другому етапі необхідно сформуванати в свідомості студентів ясну картину комплексу очікувань щодо досліджуваної дисципліни. Помічено, що основною причиною прикростей і конфліктів в рамках групової динаміки є невинправдані (незадоволені) очікування членів групи, які налаштовувалися на певний результат і не досягли його. Причиною незадоволених очікувань часто є нездатність лідера групи сформуванати їх на початковому етапі взаємодії. Саме тому ми вважаємо етап формування очікувань щодо досліджуваного предмета особливо важливим.

Важливо, щоб при формуванні очікувань від предмета викладач виявляв гнучкість і намагався враховувати легітимні очікування і потреби, озвучені групою щодо дисципліни. Звичайно, дана гнучкість не може бути безмірною і повинна обмежуватися вимогами освітніх стандартів ВНЗ. Успішність даного етапу залежить багато в чому від успішності створення сприятливої атмосфери спілкування під час 1-го етапу.

Вищевказані кроки повинні допомогти:

- викладачеві сформуванати мотиваційний портрет групи щодо досліджуваної дисципліни;
- студентам сформуванати загальну перспективу цілей в рамках досліджуваного предмета.

На третьому етапі викладачеві необхідно осмислити особистісно-професійно-мотиваційний портрет групи з метою максимальної орієнтації на потреби учнів в рамках існуючого освітнього стандарту дисципліни. Даний етап максимально реалізується на початковому етапі процесу навчання, однак продовжує здійснюватися і в міру перебігу навчального процесу. Для його успішної реалізації варто виділити наступні кроки.

1. Формування модульного плану (тематичної програми) дисципліни:

- перспективний: основні теми (модулі), що підлягають вивченню за семестр;
- поточний: питання всередині кожного модуля, матеріали, завдання на найближчий час.

2. Програма самостійної роботи студента, що включає в себе перелік матеріалів, способи надання, а також план їх виконання.

3. Програма проектних робіт (курсова, комплексні завдання).

4. Програма контролю (поточний, рубіжний, підсумковий).

Також важливо організувати ефективну взаємодію зі студентами в години аудиторних занять. Для цього буде корисним керуватися наступними принципами.

Принцип «минуле, сучасне, майбутнє». При проведенні аудиторних занять корисною є класична методика, коли на початку заняття проводиться опитування з пройденого матеріалу, потім розглядається і обговорюється поточна тема (що в ній не зрозуміло для студентів і важливо для викладача), а в кінці дається завдання на наступне заняття. Виходить наступна схема роботи: «Минуле – Контроль; Сьогодні – Обговорення; Майбутнє – Завдання».

Принцип «диверсифікована комунікація». Важливо, щоб групова динаміка мала на увазі не тільки прямі лінії комунікації (від викладача до студентів), але і зворотні (Feedback). Крім того, важливі і горизонтальні лінії комунікації (між самими студентами). Тому завдання викладача полягає в організації занять таким чином, щоб всі студенти і сам викладач були «доступними» (відкритими)

для спілкування. Ця доступність може поширюватися і на позаурочний час за допомогою електронної пошти або навіть телефонних дзвінків. Наявність диверсифікованих ліній комунікації знижує стреси ізоляваності і народжує додаткову мотивацію у студентів до участі в освітньому процесі.

Принцип «адаптивність». У процесі навчання необхідно бути готовим до несподіваних подій, пов'язаними зі студентами. Культурний шок, проблеми кліматичної, тимчасової, харчової адаптації, – все це може призводити до постійних неув'язка і навіть зривів в освітньому процесі. Тому важливо завжди мати запасний план (backup plan) на випадок непередбачених ситуацій. У цьому можуть допомогти добре продумана програма СРС, а також розвиненість комунікаційної складової.

Хотілося б відзначити, що в умовах активно розвиваються інформаційних технологій ефективність комунікацій зі студентами залежить не в останню чергу від рівня інформаційної компетенції викладача. Дана компетенція нерозривно пов'язана з базовими і просунутими навичками роботи викладача з комп'ютером, а саме редакторськими засобами, засобами мультимедіа і Інтернетом. У зв'язку з цим важливо задіяти такий інструмент комунікації, як персональний сайт викладача. З його допомогою можна надати можливість студентам отримувати інформацію про розклад занять, консультацій, ознайомитися з робочими програмами з курсів, отримати доступ до навчально-методичних матеріалів (посібників, лекцій, практикам, екзаменаційних питань тощо).

У цілому вищевказані кроки і принципи сприятимуть:

- формуванню і коригуванню ясною траєкторії перебігу навчального процесу;
- полегшенню взаємодії між викладачем і студентами.

Запропонована модель організації процесу навчання за фахом повинна допомогти викладачам підвищити якість і ефективність роботи з іноземними студентами, так як дозволяє враховувати їх особистісно-професійно-мотиваційні особливості, сприяє формуванню у них ясних очікувань від навчального процесу.

Хотілося б звернути увагу, що розглянута модель будується в рамках сучасної освітньої парадигми і враховує концепцію «навчання, орієнтоване на студента».

Дана модель є базовою, і принципи, викладені в ній, можуть бути застосовані при організації процесу навчання в інших областях і з іншого цільовою групою.

Підводячи загальний підсумок, ще раз зазначимо, що аналіз досвіду викладання фахових дисциплін іноземним студентам на мові навчання дозволив розробити базову модель організації процесу навчання за фахом іноземних студентів, що складається з трьох етапів (Що є? Що потрібно? Що робити?) й орієнтовану на максимальне врахування потреб учнів.

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ

О.В. Кудрявцева, канд. екон. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

У сучасному світі якісна освіта, грає важливу роль. Потреба людей в навчанні, оволодіння знаннями і умін'ям існує протягом усього життя – з дитячих років до глибокої старості. Сьогодні батьки активно прагнуть влаштувати дитину в який-небудь (за можливістю престижний) ВНЗ, щоб через кілька років у молодій людині була можливість влаштуватися на престижну високооплачувану роботу. Вважається, що хороша освіта дає майбутнє, забезпечене не тільки матеріальними, але і духовними цінностями, а вони, в свою чергу, гарантують людині внутрішній комфорт, відповідне місце в суспільстві, гідний коло спілкування. Воно дає відчутні переваги на ринку праці. В даний час вищу освіту давно вже перетворилося з привілеї багатих в норму для всіх і для кожного.

Крім того, на сьогоднішній день соціальна роль освіти помітно підвищилася: від її спрямованості і ефективності багато в чому залежать перспективи розвитку людства. В останнє десятиріччя світ змінює своє ставлення до всіх видів і елементів освіти. Освіта, особливо вища, розглядається як головний, провідний фактор соціального, політичного та економічного прогресу. Причина такої уваги полягає в розумінні того, що найважливішою цінністю і основним капіталом сучасного суспільства є людина, здатна до пошуку та освоєння нових знань і прийняття нестандартних рішень.

Актуальність проблеми якості вищої освіти полягає в тому, що в період міжнародної інтеграції велика кількість випускників українських вузів відкривають свою справу, співпрацюють з іноземними компаніями, або відправляються працювати за кордон. Важливо, щоб наші випускники були конкурентоспроможними з іноземними фахівцями, отже, наша система освіти повинна увібрати в себе кращі якості іноземних систем і зберегти свої позитивні сторони.